

1. Yleiset kommentit

Lakiluonnos on kokonaisuutena oikein hyvä, ja ratkaisee erittäin monta nykyisen lainsäädännön ongelmakohtaa.

Ajoittain käsitteen ”eläin” korvaaminen ”tuotantoeläimellä” aiheuttaa sekaannusta ja on turhaa, esimerkkinä lause perusteluista ”Ulkona saa ympärivuotisesti kasvattaa vain sellaisia tuotantoeläinlajeja ja -rotuja, jotka soveltuvat ulkokasvatukseen. Tuotantoeläimellä tarkoitetaan tässä eläintä, jota pidetään elintarvikkeiden, villan, nahan, höyhenten tai turkisten tuotantoa varten, sekä eläintä, jota pidetään tai kasvatetaan muuhun maataloustuotantoon.”

Tästä voi saada sen käsityksen, että lemmikinä pidettäviä tuotantoeläinlajeja ei saa kasvattaa ympärivuotisesti ulkona lainkaan, mikä ei liene lain tarkoitus. Muutenkin on suotavaa, että laki olisi sama kaikille saman lajin yksilöille eläimen käyttötarkoituksesta riippumatta.

Konditionaalinen käyttö lakitekstissä kummastuttaa.

2. Pykälät

1 § Lain tarkoitus

On hyvä, että uuteen lakiin on otettu aiempaa vahvempi ote myös eläinten kunnioitukseen ja hyvinvointiin, unohtamatta kuitenkaan aiemmin painopisteenä ollutta kivulta ja kärsimykseltä suojaamista. Mielestämme tämä näkyy laissa useiden pykälien ja niiden perusteluiden kohdalla, sekä kokonaisuutena riittävän hyvin. Lisäksi täytyy toteutuksen hoitaa oma osuutensa. On myös hyvä, että laissa on otettu huomioon ja hyväksytty se tosiasia, että kaikkeen eläintenpitoon ja -käyttöön liittyy yleensä jonkinlaista haittaa eläimelle, eivätkä nämä ole aina vältettävissä.

On riittävää, että eläimen itseisarvo terminä on mainittu vain perustelutekstissä, ei itse säännöksessä.

5 § Määritelmät

Lakiluonnoksessa on määritelty eläintarha ja pysyvä eläinnäyttely, jotka olisivat luvanvaraisia. Perustelutekstissä on kerrottu myös kotieläinpihasta, jotka eivät enää sisältyisi pysyvän eläinnäyttelyn määritelmään ja olisivat jatkossa ilmoituksenvaraisia. Selvyyden vuoksi myös kotieläinpiha -termi tulisi lisätä myös itse lakitekstin määritelmiin.

Naaraspuolisen naudnan määritelmä kuuluu periaatteessa asetustasolle, mutta koska tässä laissa määritetään joitakin toimintoja /olosuhteita alle 6 kk ikäisille vasikoille ja yli 8 kk ikäisille hiehoille, herää, kysymys, mitä nämä eläimet ovat 6-8kk ikäisinä ja koskeeko lainsäädäntö niitä lainkaan? Itä-Suomen avin näkemyksen mukaan tässä vaiheessa tulisi korjata tämä nykyisen lainsäädännön puute ja määritellä hieho vähintään puolen vuoden ikäiseksi poikimattomaksi naaraspuoliseksi naudaksi.

6 § Yleiset periaatteet

On erittäin tervetullut ja hyvä uudistus, että lakiluonnoksen mukaan eläinten hyvinvointia ei saisi tarpeettomasti vaarantaa, vaikka kipua tai kärsimystä ei olisi vielä tapahtunutkaan.

Hylkäämisen osalta perusteluissa on todettu, että kissan pitämistä vapaana ei sellaisenaan pidettäisi eläimen hylkäämiseenä. Tämä on epäilemättä järkevä lähtökohta, josta ilman muuta poikkeuksiakin on. Asiassa mietityttää, mihin kissan erityisasema koiraan tai muihin lemmikkeihin verrattuna perustuu, nimenomaan eläinsuojelusäännösten vaatimusten kautta. Esim. jatkuvasti irrallaan juoksevan koiran on voinut nykyisen oikeuskäytännön mukaan (KHO 17.6.2009, Dnro 1044/1/09, Hämeenlinnan hao päätös 17/0415/2, 17.10.2017, Dnro 01823/16/5403) ottaa eläinsuojelupäätöksellä jopa lopullisesti omistajaltaan pois, perusteluina että pitopaikka ei ole ollut turvallinen ja karkaamisvaara mahdollisimman vähäinen, ja hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Asiasta olisi toivottavaa saada lain perusteluihin tulkintaa.

7 § Sairaana tai vahingoittuneen eläimen auttaminen / Luonnonvaraiset

7.3 §:ssä on tarkoitus säätää kaikkia kansalaisia koskevasta avun tarpeesta olevan luonnonvaraisen eläimen auttamisvelvollisuudesta samaan tapaan kuin voimassa olevassa laissa. Perustelujen mukaan käytännössä luonnonvaraisen eläimen auttaminen tarkoittaisi esimerkiksi vaaralliseen paikkaan joutuneen eläimen siirtämistä tai opastamista pois alueelta, aitaan tarttuneen eläimen irrotusta tai sairaan tai loukkaantuneen eläimen hoitoon toimittamista tai lopettamista. Lisäksi uutena vaatimuksena säädettäisiin maakunnan velvollisuudesta huolehtia maakunnan

järjestämälle eläinlääkäriin vastaanotolle tuodun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen lopetuksesta, miten on käytännössä toimittu tähänkin saakka.

ISAVIn näkemyksen mukaan vähintään lain perusteluihin tulisi myös kirjata, että maakunnan eläinlääkäri voisi mennä myös paikan päälle lopettamaan luonnonvaraisen pienikokoisen eläimen, maakunnan kustantamana. Suurelta osalta tavallisia kansalaisia on liikaa vaadittu pystyä kuljettamaan, saati lopettamaan suhteellisen pientäkään luonnonvaraista eläintä, kuten vaikka harakkaa, eikä tämä ole kenenkään muunkaan vastuulla.

Lisäksi vähintään pykälän perusteluihin olisi selvytyden vuoksi kirjattava, että maakunnan järjestämä eläinlääkäriin vastaanotto voi olla myös ostopalvelulla järjestetty vastaanotto, jolloin siellä työskentelevät eläinlääkärit eivät ole viranhaltijoita, tai muusta syystä kaikki ko. vastaanotolla toimivat eläinlääkärit eivät ole virkasuhteessa. Tällä hetkellä ongelma on, että lopetuksista aiheutuvat kulut korvataan vain virkaeläinlääkäreille, jolloin esim. Kuopiossa ulkoistettua päivä- ja päivystysaikaista pieneläinvastaanottoa ei tilanteessa voi hyödyntää, ja pienikin loukkaantunut luonnoneläin pitäisi kuljettaa kunnaneläinlääkärille lopetettavaksi usean kymmenen kilometrin päähän naapurikuntaan, josta käsin suureläinkäynnit ja eläinlääkäreiden virkatehtävät hoidetaan. Tämä ei voi olla hyväksyttävä tilanne jatkossa.

Lisäksi mahdollisille luonnonvaraisten eläinten hoitoloille tulisi olla mahdollista käydä kohtuullisen matkan päässä tarvittaessa noutamassa hoidettavaksi(/lopetettavaksi), ja tästä tulisi heille maksaa korvaus valtion / maakunnan varoista. Jos nämä hoitolat olisivat lisäksi luvanvaraisia suunnitellun ilmoituksenvaraisuuden sijaan (ks. lisäksi ko. kohta lausunnosta), ja niitä sekä niiden toimintatapoja valvottaisiin säännöllisesti, toiminta ei pääsisi ”villiintymään”.

Nämä hakukulut maksavat rahaa, mutta ISAVI ei usko summien muodostuvan em. ehdoilla merkittäväksi, ja lisäksi tähän on aiemminkin käytetty jonkin verran myös poliisin ja pelastuslaitoksen resursseja, Helsingissä pelastuslaitoksella on jopa oma yksikkönsä eläinpelastuksiin. ISAVIn mielestä myös sivistisyhteiskunnan tulisi tällainen asia järjestää, eikä vierittää vastuuta pääsääntöisesti osaamattomille kansalaisille, tai muutoin vapaaehtoisuuden varaan. Kansalaisten vastuulla tulisi olla vain osaamansa auttaminen ja lopettaminen tai avun hankkiminen eläimelle.

11 § Vastuu eläimen hyvinvoinnista

11.3 §:n mukainen eläinsuojeluviranomaisen toimimisvelvollisuus on hyvä lisäys lakiin.

12 §: käsittelytilanteisiin ja hoitajan läsnäoloon totuttamisen vaatimus on hyvä lisäys lakiin.

13 § Kielletty kohtelu

13.3 § Eläimen tarpeettomana vahingoittamisena ei pidetä koiran tai muun eläimen käyttämistä viranomaistoiminnassa eläimen käyttötarkoitukseen liittyvissä tehtävissä, joihin tehtävän luonteen vuoksi liittyy vaara eläimen vahingoittumisesta.

Entäpä yksityisten koirat? Vartiointiliikkeet, laumanvartijat ja muut paimentavat koirat?
Entä metsästyskoirat ns. susialueella?

14 §: hyvä, suotava uudistus

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

15.2 § Kohta 4) termi on sterilisaatio, ei sterilaatio, ja se tarkoittaa myös uroseläimen sterilisaatiota

21 §: Hyvä, että huomioitu myös sosiaalisiin suhteisiin liittyvät käytöstarpeet (laumaeläimet)

Hyvä, että eläinten ryhmittelyssä huomioitava selkeästi myös eläinten koko, ikä ja sukupuoli

22 § Ruokinta ja juotto

On hyvä, että lakiluonnoksessa on huomioitu myös liiallisen ravinnonsaannin ongelmat. Hyvä, että vaaditaan eläinten voivan toteuttaa syömiseen ja juomiseen liittyviä oleellisia käytöstarpeita.

”Sopivassa määrin vettä tai muuta juotavaa”: Nykyinen ”riittävästi” tuntuu paremmalta ilmaisulta veden osalta. Termi ”muuta juotavaa” on lakitekstissä erikoinen ja vaarallinenkin, ellei sen tarkoitusta avata perusteluissa, kuten nyt ei ole tehty.

Lumen syömisestä nesteentarpeen tyydyttämiseksi -asiayhteydessä on perusteluissa mainittu, että ”Hoidossa olevan eläimen nesteentarve tulisi ensisijaisesti täyttää tarjoamalla eläimelle riittävästi sulaa vettä.” Tästä lauseesta tulee ilman muuta jättää sana ”ensisijaisesti” pois, sillä on selvää, että eläimelle tulee järjestää nimenomaan sulaa vettä, eikä vedota lumeen.

Lakitasolla tämä on riittävä kirjaus, asetuksella tulee antaa tarkempia, eläinlajikohtaisesti veden tarve, eläimen ikä, fysiologinen tila ja muut mahdolliset eläimeen liittyvät seikat huomioon ottaen.

24 § Sairas ja vahingoittunut eläin

Luonnoksen 24.2 §:n mukaan ”Sairaan tai vahingoittuneen eläimen hoidossa tulee pyrkiä turvaamaan eläimen toimintakyky ja elämänlaatu. Sairauden tai vamman laadun niin edellyttäessä eläin on lopetettava.” Vaikka lain perusteluissa on hyvin avattu, mitä tämä tarkoittaa, tulisi myös pykälätekstiin lisätä selvemmin, että eläimen toimintakykyä ja elämänlaatua täytyy arvioida nimenomaan eläimen fysiologisten ja lajityypillisten käytöstarpeiden ja muiden eläimeen liittyvien ominaisuuksien (esim. luonnonvarainen eläin, villiintynyt kissa) kautta. Itse säädöstekstejä lukevat myös tavalliset kansalaiset, mutta eivät niinkään perusteluja, ja valitettavan paljon näkee ja kuulee ihmisten lähtökohdista tapahtuvaa eläinten hengissä pitämistä niiden oman edun vastaisesti.

Hyvä, että asianmukaisen hoidon selvennetty tarkoittavan tarvittaessa eläinlääketieteellistä hoitoa.

26 § Eläinjalostus

Omistajan/pitäjän velvollisuus estää eläintensä hallitsematon lisääntyminen on erittäin tarpeellinen ja tervetullut säännös. Perusteluiden mukaan ”Esimerkiksi ulkona vapaasti liikkuvien kissojen hallitsematon lisääntyminen johtaa helposti puolivillien kissapopulaatioiden syntymiseen.” ISAVIn arvion mukaan tämä tarkoittaisi käytännössä, että pääsääntöisesti noudattaakseen säännöstä, omistajan/ pitäjän tulee leikkuuttaa ulkona vapaana liikkuvat kissansa, ellei ko. tilanteessa voida muuten riittävästi varmistua, että säännöksen vaatimus toteutuu. Tämä olisi erittäin tervetullut uudistus, vaikka toteutuksessa riittäisi haastetta vuosiksi. ISAVI toivoo, että selvyuden vuoksi tulkinta säännöksen täyttämisestä ulkona vapaasti liikkuvien kissojen osalta sisällytettäisiin perusteluihin.

27 § Löytöeläimet

On sinänsä hyvä, että löytöeläimille velvoitetaan järjestämään myös tarvittava ensiapu ja kohtuullinen sairauden hoito omistajan löytymisen ajan. Olisi kuitenkin tarpeen lisätä säätelyyn ehto, että ennen tällaisia toimenpiteitä tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä kiivaasti selvittämään omistaja ja hänen tahtotilansa asiassa. Kaikki ehdottoman välttämättömätkään ensiapuluonteiset toimenpiteet eivät suinkaan ole mitenkään helppoja, nopeita ja halpoja. Esimerkiksi koiran torsio vaatii leikkausta mahdollisimman pian, ja vaikka heti ei leikattaisikaan, kulut myös päivystysaikaisesta letkuttamisesta kuvantamisineen, sekä shokin ja kivun hoidosta, muodostavat helposti merkittäviä summia. Samoin vaikkapa päivystysaikainen synnytysapu jo sellaisenaan, puhumattakaan jos tilanne vielä edellyttäisi keisarinleikkausta. Lisäksi laissa tulisi ottaa kantaa menettelyyn ja kustannuksiin, jos omistaja löydyttyään olisikin ollut haluton koko toimenpiteisiin ja sen maksuihin, ja olisi ko. tilanteessa itse valinnut toimenpiteeksi lopetuksen. Koirien ja kissojen pakollinen siruttaminen ja rekisteröinti nopeuttaisi omistajan löytämistä ja siten ratkaisun tekemistä.

Löytöeläinten säilytysajan muutos 15:sta 10 päivään on perusteltu ja hyvä muutos.

29 § Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Lakiluonnoksen 29.1. §:n mukaan loukkaantunut tai muuten avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin voidaan ottaa lyhytaikaisesti haltuun sille annettavaa ensiapua tai hoitoon toimittamista varten. Pykälätekstiin tulisi ISAVIn mielestä lisätä, että ensin tulisi pyrkiä varmistamaan asiantuntevalta taholta, onko kyseessä todella avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin.

30 § Hyvä, että ammattimaisesti tai laajamittaisesti eläimiä pitävälle säädetään myös velvollisuus huolehtia riittävästä henkilökunnasta.

32 §: Hyvä uudistus

34-38 §

Pitopaikka ja pysyvä pitopaikka. Ehkä jako on ihan hyvä. valvontaviranomaisen ei vain pidä antaa vedättää itseään siinä, että pysyvää pitopaikkaa väitetään tilapäiseksi. Pysyvällä pitopaikalla tarkoitetaan pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan. Tämä on määriteltävä tarkemmin suhteessa aikaan: onko se vuorokausi, kuukausi, vuosi vai koko elämä?

34 §: Hyvä vaatimus, että eläinten pitopaikka pitäisi tarvittaessa varustetta sellaisilla rakenteilla, laitteilla tai välineillä, joiden avulla eläimet voidaan tarkastaa ja hoitaa asianmukaisesti.

Hyvä, että on mainittu, että hyväksyttävänä syynä kuljetuslaatikossa tai häkissä pitämiselle ei pidetä esim. omistajan omaisuuden suojelemista työpäivien aikana.

36 §: Hyvä, että säältä suojaaminen koskisi selkeästi kaikkia ulkona pidettäviä eläimiä, ei vain tuotantoeläimiä.

39 § Poikkeukset pitopaikan vaatimukseen

39.1 ISAVIn mielestä tähän tulisi lisätä investointitukikielto uusien parsinavetoiden rakentamiseen. Sen sijaan olemassa olevien parsinavetoiden korjausinvestointeihin pitää voida myöntää tukia, sillä se on eläinten edun mukaista.

39.2 § ISAVIn mielestä porsitus- ja tiineytyshäkkien käyttö tulisi kieltää kokonaan 5 vuoden siirtymäajalla

41 §: hyvä uudistus, etenkin kun koskee myös tilapäisiä tilanteita.

42 § Eläinten luovutus / alaikäiselle

Uutena säädettäisiin kiellosta luovuttaa eläintä pysyvästi alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta, sillä alle 16-vuotiaalla ei välttämättä ole riittäviä tietoja, taitoja eikä resursseja eläimestä huolehtimiseen.

ISAVI näkee, että myös tilapäiseen luovutukseen alle 16-vuotiaalle pitäisi edellyttää huoltajan suostumusta. Tilapäinen voi olla pitkäkin aika, ja lisäksi käytännön elämässä tilapäiseksi suunnitellusta luovutuksesta voi helposti muodostua pysyvä tai pysyväksi katsottava luovutus. Ja vaikka luovutus olisi lyhytaikainenkin, minä tahansa päivänä voi eläimen kanssa tulla eteen vakavakin tilanne, josta hänen täytyisi ilman riittäviä tietoja, taitoja ja resursseja selvittää, eikä varsinainen omistaja / pitäjä ole saavutettavissa.

46 § Eläinkilpailujen ilmoituksenvaraisuus

Luonnoksessa ehdotettu ilmoituksenvaraisuus on hyvä asia, etenkin kun sen voi säännöllisesti kilpailuja järjestävä tehdä myös toistaiseksi voimassa olevana. Muussa tapauksessa ilmoitukset työllistäisivät liika kaikkia tahoja. Myös se on hyvä, että kilpailu olisi ilmoitettava, vaikka kilpaileva eläin ei voisikaan joutua kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle ja kärsimykselle, vaan kohde-eläin.

Hyvä, että näitä voitaisiin valvoa ilman epäilyäkin.

48 § Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

48.2 § Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on lisäksi antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailussa käytettäville eläimille, ellei hoitoa ole muutoin saatavilla kilpailupaikalla. Kilpailun järjestäjän on huolehdittava siitä, että hoidon antamiseksi on asianmukainen paikka sekä tarvittavat välineet eläimen siirtämiseksi ensiapupaikkaan.

ISAVI:n mielestä tämä ei kuulu näin yksityiskohtaisena lakiin, vaan asetukseen.

59 § Ammattimainen tai muuten laajamittainen eläintenpito

On erittäin hyvä, että myös pelkkä laajamittainen eläinten pitäminen olisi uuden lain myötä tulossa ilmoituksenvaraiseksi. Tähän liittyvät rajat (esim. 10 kpl yli 12 kk ikäistä koiraa/kissaa) tulevat lisäämään ilmoituksia jollain aikajänteellä. Tärkeää on, että näitä voidaan valvoa ilman epäilyäkin, mutta tärkeää on myös, ettei tähän ole velvollisuutta.

Liitteestä 2 puuttuu osin aikamääre: missä ajassa eläinten myymien on tapahtunut?

60 § Luonnonvaraisten hoitolatoiminta

Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan osalta lakiluonnoksesta ja sen perusteluista puuttuu kokonaan tieto, millä ansaintalogiikalla tällaisten olisi tarkoitus toimia. Myöskään ”maksut” -kappaleessa ei oteta mitään kantaa asiaan. ISAVIn näkemyksen mukaan sivistysvaltion tulisi rahoittaa näitä ainakin osittain. Lisäksi hoitoloille tulisi olla mahdollista käydä kohtuullisen matkan päässä (lopettamassa eläin tai) noutaa lopetettavaksi / hoidettavaksi, ja tästä tulisi heille maksaa korvaus valtion varoista. Jos nämä hoitolat olisivat lisäksi luvanvaraisia suunnitellun ilmoituksenvaraisuuden sijaan (ks. lisäksi ko. kohta lausunnosta), ja maakunnan säännöllisessä valvonnassa, toiminta ei pääsisi ”villiintymään”.
Hoitolanpitäjän ammattitaito on vaikeasti todistettavissa, joten se ei voi olla ilmoituksenvaraista toimintaa. Jo nyt se on ollut luvanvaraista, mutta lupamenettelyä on noudatettu huonosti ja viranomaisyhteistyö ei ole toiminut toivotulla tavalla. Tällä lainkohdalla siis käytännössä hyväksyttäisiin jo nyt olemassa olevat toimijat, jotka eivät ole hakeneet lupaa, mutta ovat omasta mielestään päteviä, koska ovat harjoittaneet toimintaa kenties vuosia.

72 § Maakunta

Maakunnalle luetelluista tehtävistä puuttuvat kuljetusluvut; kuka ne luvittaa?

Perusteluissa puhutaan eläinten hyvinvoinnin arvioimisesta eläinlääkärinä vain eläimen sairauden ja terveyden arvioijana. ISAVIn mielestä eläinlääkärin koulutus ja ammattitaito antavat valmiudet arvioida nimenomaan eläimen hyvinvointia kokonaisuutena, huomioon ottaen paitsi eläimen, niin myös sen ympäristön ja elinolosuhteet. Muidenkin ammattikuntien edustajat ovat tervetulleita eläinlääkärin työpariksi omien vahvuksiensa mukaan, niin kuin terveystarkastajat ovat jo nyt olleet, mutta päävastuu tarkastuksista ja valvonnasta on oltava eläinlääkärillä.

ISAVI pitää hyvänä muutoksena, että eläinsuojeluviranomainen olisi jatkossa maakunta, kunhan jo pykälätekstissä huolehditaan ja siihen kirjataan, että pääasiassa tästä tehtävästä tulee vastata maakunnan virkaeläinlääkärit.

76 §: Ok, suunnitelmathan on tehty tähänkin saakka.

77 § Tarkastusoikeus / eläintenpitokieltö

On erittäin tervetullut uudistus, jos eläintenpitokieltojen noudattamista voitaisiin jatkossa valvoa ilman epäilyäkin. Tämä kuitenkin voi vesittyä, jos edelleen kotirauhan piiriin tehtävään tarkastukseen tarvitaan eläintenpitokieltotilanteissakin aina epäily, sillä monet eläintenpitokiellot koskevat nimenomaan kodeissa pidettäviä eläimiä.

Eläintenpitokiellon rikkomista ei myöskään tule yleensä ilmoituksia, jos ja kun sivulliset eivät juuri tiedä henkilön eläintenpitokiellosta. Olisi suotavaa, että ilman epäilyäkin voitaisiin eläintenpitokieltöä valvoa myös kotirauhan piirissä, toki hyvin rajoitetusti.

Epäilyn osalta ISAVI toivoo lain perusteluihin selvennystä, voiko se tarkoittaa pelkästään epäilyä eläintenpitokiellon rikkomisesta, vai tarvitaanko lisäksi epäily eläimen hoidon ja/tai olosuhteiden puutteista.

79 § Tiedonsaantioikeus

Tiedoksisaantioikeus koskisi ilmeisesti myös muilta yrityksiltä kuin rehualan yrityksiltä saatavia tietoja?

Valvontaviranomaisella olisi pykälän mukaan oikeus saada tietoja ja asiakirjoja myös eläintenpitäjältä. Tämä ilmeisesti tarkoittaa, että valvontaviranomaisella on oikeus saada myös tieto eläintenpitäjältä, minne tämä on piilottanut eläinsuojelumääräysten alaiset eläimensä. Tällaisesta asiasta tulisi voida antaa eläintenpitäjälle myös määräys ja asettaa sille uhkasakko.

80 §: Hyvä, että läsnäolo-oikeus tulisi myös eläinlääketieteen opiskelijalle.

81 § (Asiantuntijan ja) avustajan käyttö

Asiantuntijalla tai avustajalla ei olisi oikeutta tehdä itsenäisesti tarkastuksia. Tarkoitetaanko tällä, ettei avustaja voisi tehdä esim. yksittäistä asiaa koskevaa välitarkastusta viranomaisen pyynnöstä ja päävastuulla? Selvää on, ettei avustaja voisi itsenäisesti päättää tarkastusten tekemisestä ja tehdä niitä.

Avustaja voisi perustelujen mukana tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä, esimerkkinä mainitaan eläinten kiinni ottaminen tai eläinten lopettaminen. Selvyiden vuoksi perusteluissa voitaisiin vielä ottaa kantaa, voisiko avustajaa käyttää valvontaviranomaisen työparina siten, että tämä voisi tarkastuksella esim. ottaa

valokuvia, kirjoittaa muistiinpanoja ym., ja tarkastuksen jälkeen vaikkapa tarkastuskertomusluonnoksen valvontaviranomaiselle. Myös tällaiselle avustamiselle voisi hyvinkin olla tarvetta.

82 § Tarkastusmenettely

Pykälässä tuodaan esille ensisijaisesti hallintolain noudattaminen, ja että siinä lähtökohta on tarkastuksista ennalta ilmoittaminen, ellei ennalta ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Lisäksi todetaan, että jos tarkastukseen sovelletaan eu-asetusta 882/2004, noudatetaan ensisijaisesti sitä, eli tarkastus tehdään ilmoittamatta, paitsi jos ilmoittaminen on tarpeen ja perusteltu valvonnan suorittamista varten.

ISAVIn näkemyksen mukaan 882/2004:ssa säädetty ilman ennakkovaroitusta tehtävä virallinen valvonta koskee aina eläinten hyvinvoinnin valvontaa, eikä ”jos”. Lisäksi ilmoittaminen muuten kuin hyvin lyhyellä varoitusajalla vaarantaa eläinten hyvinvointivalvonnassa lähes aina tarkastuksen tarkoituksen toteutumisen, jolloin ennalta ilmoittamaton tarkastus on myös hallintolain mukainen. ISAVIn näkemyksen mukaan tämä tulisi tuoda ensisijaisena ja selvemmin esiin sekä pykälätekstissä että sen perusteluissa.

84 § Eläintenpitäjän velvollisuus avustaa viranomaista

Säännös on hyvä. ISAVIn arvion mukaan myös tämän perusteella eläintenpitäjällä on velvollisuus ilmoittaa piilottamiensa eläinsuojelumääräysten alaisten eläinten sijainnit, ja tämän velvollisuuden laiminlyönnistä voidaan antaa määräys ja asettaa sille tarvittaessa uhkasakko.

86 § Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

86.1 § on hyvä uutuuksena, vaikka näin onkin käytännössä jo toimitettu. Lisäksi tulisi säätää, että salassapitosäännösten estämättä tulee ilmoittaa aiemmista havainnoista, tehdyistä toimenpiteistä ja muutenkin asian vaiheesta.

87 § Ilmoitusvelvollisuus

On hyvä, että ilmoitusvelvollisuudesta säädetään mm. sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisille. ISAVIn näkemyksen mukaan lomittajille ei kuitenkaan tulisi ilmoitusvelvollisuutta säätää, kuten ei muillekaan tilan kanssa tiiviissä yhteistyössä ei-viranomaisstatuksella toimiville tahoille, esim. seminologeille. Jos asiasta halutaan säännöksessä mainita, tulisi näillä tahoilla olla oikeus ilmoittaa, ei velvollisuus. Velvollisuus on omiaan aiheuttamaan tarpeetontakin vastakkainasettelua ja epäluottamusta ja siitä aiheutuvia ongelmia tilojen ja lomituksen yhteistyöhön, ja edelleen asettavan tilat ja tilallisten henkisen hyvinvoinnin ahtaalle. Tämä ei ole omiaan edistämään myöskään eläinten hyvinvointia, kuten lakiluonnoksen perusteluissakin todetaan. Vakavista puutteista lomittajat, ja myös seminologit ilmoittavat nytkin sääntillisesti. Vaihtoehtoisesti näiden tahojen ilmoitusvelvollisuus voitaisiin säätää vain vakaviksi arvioimissaan / epäilemissään tilanteissa.

Seurakunnissa ja muissa uskonnollisissa yhdyskunnissa olevien ei-viranomaisten ilmoitusvelvollisuus on kyseenalainen. Näidenkin tahojen luottamus tilan silmissä tulisi säilyttää, sillä he ovat lähtökohtaisesti tilallisia auttamassa. Ilmoitusvelvollisuus voitaisiin säätää vain vakaviksi arvioimissaan / epäilemissään tilanteissa, jos niissäkään, sillä tämä edellyttäisi seurakunnan ja uskonnollisen yhteisön määrittämistä: tarkoitetaanko tällä vain palkattuja työntekijöitä, vapaaehtoistyötä tekeviä vai kaikkia seurakuntaan tai uskonnolliseen yhteisöön kuuluvia?

90 § Ilmoitusvelvollisuus poliisille

Tarkoittaako ”ilmoitus poliisille esitutkintaa varten” tutkintapyyntöä, vai vain ilmoitusta tehdyistä havainnoista?

91 § Viranomaisen toimet / kehotus

Kehotus on erittäin tervetullut lisä eläinten hyvinvointivalvonnan työkalupakkiin. ISAVIn mielestä painopisteenä sen valinnassa tulisi kuitenkin olla rikkomuksen vähäisyyden sijaan se, kuinka vakuuttuneeksi viranomainen tulee laiminlyönnin korjattavan pelkällä kehotuksellakin. Käytännössä on tilanteita, että omistaja / pitäjä korjaa vakavammankin laiminlyönnin kerralla ja kehotuksella, ja jos näin oletettavasti tapahtuu, niin silloinhan määräyksen antaminen voitaisiin katsoa hallintolain suhteellisuusperiaatteen vastaiseksi. Tärkeintä lienee kuitenkin saavuttaa haluttu lopputulos, ja se tulisi saavuttaa pienimmällä mahdollisella hallintopakolla. Käytännössä tämä ei myöskään viivästyä asian korjaantumista eläinten kannalta, kun kuitenkin myös kehotuksen jälkeen on tarkoitus varmistua tilanteen korjaamisesta tarkastuksella tai muuten. Jos ei kehotusta ole noudatettu, voidaan siirtyä määräykseen, ja jos tilanne sellaiseksi arvioidaan, ryhtyä suoraan kehotuksen jälkeen uhkasakkoprosessiin tai jopa kiiretoimenpiteisiin. Näinhän tapahtuisi myös, vaikka ensimmäinen toimenpide olisi ollut

määräyskin, todennäköisin vaihtoehto edelleen yhden uusintakäynnin jälkeen olisi uuden määräyksen antaminen.

Omistaja ei em. ehdoilla pääsääntöisesti miellä eroa kehotuksen ja määräyksen välillä, ennen kuin ehkä asian pitkittyessä, jolloin valitusoikeus tulee aiheelliseksi. Kuitenkin, jos ensimmäisenkin käynnin perusteella viranomaisen arvioi, ettei laiminlyöntiä tulla korjaamaan ilman määräystä, se tehtäisiin, ja kohde saisi myös valitusoikeuden.

Sallimalla kehotuksen antaminen laajemminkin ensimmäisen käynnin perusteella, kuin vain vähäisissä rikkomuksissa, jos viranomaisen tulisi vakuuttuneeksi rikkomuksen korjaamisesta kehotuksellakin, säästettäisiin myös viranomaisen hallinnollista työtaakkaa, eikä itse tilanne pitkittyisi, eikä ISAVIn, mielestä myöskään kohteen oikeusturva vaarantuisi.

92 § Määräys

Määräyksen antamisen ehtona vaikuttaisi perustelujen mukaan olevan, että laiminlyönti on määräyksen antamisen aikaan ”päällä”. ISAVIn mielestä määräys tulisi voida antaa myös muulloin, kun viranomaisen tulee riittävän vakuuttuneeksi, että laiminlyönti on tehty, vaikka sitä ei tarkastuksella voitaisi havaita, ja/tai laiminlyönti tulee toistumaan, ja määräys katsotaan näillä perusteilla tarpeelliseksi. Tähän arvioon voivat vaikuttaa esim. ilmoituksen tiedot ja eläimenpitäjän aiemmat laiminlyönnit. Jo nykyisen oikeuskäytännön mukaisesti määräys voidaan antaa ”ohjaamaan tulevaa toimintaa” (KHO:2017:91) ja tämä tulisi selkeästi vahvistaa uuden lain perusteluissa.

96-97 § Kiiretoimet

Pitää edelleen voida tehdä kuulematta, jos ei omistajaa tavoiteta, kuten nykyllaissakin.

104 § Muutoksenhaku

Erittäin tervetullutta myös valvontaviranomaisen näkökulmasta, jos kiireellisen hoidon järjestämispäätöksistä ei enää voisi valittaa. Herää vain kysymys, tarkoitetaanko 96.2 §:n mukaisella väliaikaisella päätöksellä sekä ko. kohdassa mainittua määräaikaista päätöstä, että toistaiseksi voimassa olevaa, kunnes viranomaisen antaa asiassa lopullisen ratkaisun, vai vain ensimmäistä?

107 § Maksut

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 50, 50101 Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12–14

Voi olla hyvä, jos maksuja voidaan alkaa periä uusintatarkastuksista kehotuksen, määräyksen ym. valvomiseksi. Tämä ei käytännössä ole kuitenkaan ongelmatonta ja vaatii resursseja sekä toimivia ja mahdollisimman automaattisia järjestelmiä, ja luultavasti perittyä saataisiin vain pieni osuus laskutetusta. Todennäköisesti panos-tuotto-suhde jäisi laskutuksesta kovin heikoksi.

109 § Hallinnollisista pakkokeinoista aiheutuvat kulut

109.2 §: Mitä tarkoittaa, että edellytyksenä on, että kustannusten väliaikainen maksaminen maakunnan varoista on tarkoituksenmukaista ja kohtuullista tilanne kokonaisuutena arvioiden? Tilannehan on käytännössä tässä vaiheessa se, että kulut ovat jo muodostuneet, yleensä ulkopuoliselle taholle. Ei voida mitenkään ajatella, että ne tässä vaiheessa jätettäisiin mistään muusta syystä, kuin tämän ulkopuolisen tahon räikeän ja ehkä tahallisen virheellisestä toiminnasta johtuen, maksamatta. Jos tämän kohdan tarkoituksena on estää kohtuuttomia ja epätarkoituksenmukaisia pakkokeinoista aiheutuvia kuluja, niihin täytyy puuttua jo aiemmassa vaiheessa, silloin kun viranomaisen niistä päättää ja sopii.

Lisäksi

ISAVI haluaa lausua, että koirien ja susien tahallinen risteyttäminen kiellettäisiin perusteettomana ja tarpeettomana. Risteytykset eivät palvele kummankaan lajin etua vaan ovat pelkästään erikoisuuden tavoittelua.

ISAVI haluaa lausua, että Suomella ja suomalaisilla on varaa sirutus- ja rekisteröintipakkoon koskien kissoja ja koiria. Tämä toisi kissalle arvon ja löytökissoille omistajan, jonka voisi saattaa tarvittaessa edesvastuuseen. Sirutuspakko antaisi myös paremman lähtökohdan pentutehtailua ja laitonta maahantuontia vastaan.